

A person wearing a dark hoodie stands in the center of the frame, their face obscured by deep shadows. The background is a dark, industrial interior with visible structural beams and some distant light sources, creating a somber and mysterious atmosphere.

18 noiembrie

Ziua Europeană pentru Protecția Copiilor
împotriva Exploatării Sexuale și a
Abuzului Sexual*

* Toate studiile de caz descrise în acest Pliant se bazează pe experiențele beneficiarilor organizației.
Orice asemănare cu alte persoane sau fapte este pur întâmplătoare.

Care sunt formele de abuz sexual și exploatare sexuală față de copii, facilitate de tehnologiile informaționale și de comunicare?

Sexting – distribuirea prin intermediul tehnologiilor informaționale și comunicațiilor a imaginilor/secvențelor video auto-produse (de către însuși un copil) cu conținut sexual explicit. Sexting-ul are loc atunci când copiii fac poze cu un conținut sexual explicit, provocator sau conținând nuditate, pe care le trimit apoi prin mesaje de tip text. Se consideră, de asemenea, sexting și redistribuirea pozelor în format electronic. Conform legislației naționale, auto-producerea materialelor cu conținut pornografic de către copii nu este și nu poate fi urmărită penal.

A., în vârstă de 7 ani, relatează că a făcut cunoștință cu o fetiță, O., fiind la o serbare a unor prieteni comuni de familie. Comunicarea fetelor a continuat pe durata vizitelor reciproce a părinților acestora. Din spusele A., în una dintre astfel de vizite, O. i-a propus să se joace dea „камень, ножницы, бумага” pe porunci, iar poruncile presupuneau ca fetele să-și dea jos lenjeria (chiloței), să execute diferite acțiuni (să sară pe pat, să facă roata etc.). Tot O. i-ar fi propus ca să se filmeze în timp ce se jucau. Astfel, A. și O. au realizat împreună câteva înregistrări video cu ajutorul telefonului mobil. Aceste filmulețe ulterior au ajuns în Internet, fiind postate de pe telefonul mobil al uneia dintre fete.

Studiu de caz (din raportările la www.siguroonline.md)

Sextortion sau șantaj sexual – constrângerea și manipularea psihologică (cu informații sau imagini cu conținut sexual) pentru a extorca favoruri sexuale sau bani de la victimă.

Pe o rețea de socializare, M., 14 ani, face cunoștință cu un presupus băiat de 19 ani, care se prezintă a fi din România. Comunicarea dintre M. și băiat durează câteva săptămâni, timp în care acesta solicită tot mai multe imagini cu M. pe care le apreciază în cele mai frumoase cuvinte și îi spune că s-a îndrăgostit de M. și că se gândește foarte serios să călătorească în Moldova pentru a o cunoaște pe viu, precum și pe părinții ei. Justificând că momentan este încadrat în procesul de studii, fapt ce nu-i permite să călătorească decât în vacanța de vară, îi solicită fotografii intime. Astfel, timp de câteva săptămâni, prin manipulări psihologice și declarații false, băiatul o convinge pe M. să-și facă nu doar fotografii mai intime, dar și înregistrări video cu un conținut sexual. Când demersurile au devenit tot mai insistente, M. a încercat să refuze. Drept răspuns, acesta i-a scris că va fi „nevoit” să o rușineze și să comunice prietenilor ei de rețea despre existența acestor imagini. Inițial M., din frică și rușine, a cedat, însă băiatul a început să o șantajeze deschis. Ca urmare, M. a dezvoltat foarte curând o depresie, s-a închis în sine și s-a retras considerabil din comunicarea cu prietenii. Abia când reușita școlară a scăzut dramatic, părinții au atras atenția la aceste schimbări radicale și au insistat ca M. să le vorbească despre cele întâmplate.

Studiu de caz
(din apelurile la Linia Fierbinte 0800 77777)

„Bună ziua, am 17 ani și am o problemă. O persoană de pe un profil fals mă amenință. Îmi scrie că dacă până mâine nu transmit video în care sunt goală, va distribui pe două rețele de socializare fotografii în care eu sunt goală. Presupun că este vorba de fotografiile pe care le-a făcut fostul meu prieten. Tot el, cu un an mai devreme, când ne-am despărțit deja, mă amenința că va distribui aceste fotografii pe Skype. Dar cine anume este acum această persoană ce mă amenință, eu nu știu. Va rog să mă ajutați ce pot să fac...”

Studiu de caz (din raportările la www.siguronline.md)

Sex chatting sau Cybersex (numit, de asemenea, și sex la calculator, sex pe Internet, netsex și, colocvial, cibernetic sau cybering) – este o întâlnire virtuală, în care două sau mai multe persoane conectate la distanță prin intermediul rețelei de calculatoare își transmit reciproc mesaje sexual explicite, care descriu o experiență sexuală. Sex video chat cu implicarea unui copil este o formă de exploatare sexuală comercială a copiilor.

T., în vârstă de 16 ani, a primit pe contul său de pe o rețea de socializare o propunere de angajare în calitate de model. În propunere se spune că fotografiile plasate ca ea demonstrează că este o fată frumoasă, atrăgătoare și are șanse de a deveni un model de succes. Când a telefonat la numărul de telefon indicat, persoana care a răspuns, de gen feminin, s-a prezentat cu numele D. și i-a comunicat că toate detaliile despre job pot fi discutate tête-à-tête, și nu la telefon, motiv pentru care a invitat-o la un studiu pentru filmări. La prima întâlnire, întrebată despre vârstă, T. a răspuns că are 17 ani. D. i-a zis că deși vârsta de angajare este de fapt 18 ani, aceasta nu este o problemă pentru că poate fi utilizat buletinul de identitate al altei fete, pe care îl va folosi pentru a o înregistra pe T. pe un site specializat. D. s-a interesat de

asemenea despre motivele pentru care T. este în căutarea unui job, la care T. i-a povestit că relațiile cu mama sa sunt de așa o natură, încât ea ar dori să fie independentă financiar. Atunci D. i-a comunicat T. că jobul constă în „modelling” în fața camerei video, unde de cealaltă parte vor fi bărbați (clienți) din diferite colțuri ale lumii, înregistrați pe acel site specializat. T. va trebui să comunice în engleză cu aceștia. La solicitarea clienților și dacă va dori să câștige mai mulți bani, T. va trebui să se dezbrace în fața camerei web și să imite actul sexual pentru a stimula excitarea clienților. Iar pentru acest job o parte din bani va trebui să-i împartă cu D.

Studiu de caz
(din apelurile la Linia Fierbinte 0800 77777)

Grooming sau acostare în scop sexual – propunerea făcută cu intenție de către un adult prin intermediul tehnologiilor de comunicare și informare, pentru a întâlni un copil în scopul comiterii asupra acestuia a oricărei infracțiuni de abuz sau exploatare sexuală, dacă propunerea a fost urmată de fapte materiale ce conduc la o asemenea întâlnire.

M., un băiat de 12 ani, a făcut cunoștință pe o rețea de comunicare cu o persoană, cu nick name-ul „Ramzel6”, care s-a prezentat drept un băiat de 17 ani. M. discută cu noul prieten în fiecare zi, practic ore în șir. „Ramzel6” se interesa de activitățile școlare ale lui M., de ocupațiile dănsului în afara școlii. „Ramzel6” se interesa de asemenea de relația lui M. cu mama sa. M. i-a relatat lui „Ramzel6” că locuia doar cu mama, iar pe tata nu îl ține minte. În discuții, M. îi spunea deseori lui „Ramzel6” că mama este majoritatea timpului ocupată și nu prea are timp pentru dănsul, iar el se simțea singur, motiv pentru care este bucuros că are un nou prieten care este gata să îl asculte și chiar să-i dea și sfaturi. M. era bucuros că acest prieten îl tratează ca pe un băiat mare deja și că poate să discute cu el întrebări despre care „mama nu l-ar înțelege”. Astfel „Ramzel6” îl încuraja să țină mai bine în secret ce discută între ei. După câteva săptămâni, „Ramzel6” i-a propus lui M. să se întâlnească. Deși inițial M. a ezitat, „Ramzel6” l-a convins, pentru că „au devenit prieteni adevărați” și că acum M. ar fi bine să arate și el prietenia și deschiderea pe care o arată „Ramzel6” față de el. Astfel, „Ramzel6” i-a propus să se întâlnească în fața unui hotel din Chișinău pentru a se cunoaște mai îndeaproape.

Studiu de caz (din raportările la www.siguronline.md)

Revenge porn – reprezentarea sexuală a unei sau mai multor persoane care este distribuită fără consimțământul lor. Imaginile/secvențele video cu conținut sexual explicit despre un partener pot fi realizate de partenerul său intim cu sau fără consimțământul primului.

„Cum pot să-mi ajut prietena? Ea s-a întâlnit mai demult cu un băiat și atunci îi expediase poze în care ea apare în diferite ipostaze sexuale. Dar după o perioadă ei s-au despărțit din inițiativa fetei. După despărțire băiatul a tot încercat să se împace cu fata, iar când a văzut că nu mai izbutește, s-a gândit să-i facă rău. A cerut ajutorul unei amice, care a creat o pagină falsă pe o rețea de socializare, și a postat imaginile cu prietena mea în ipostaze sexuale. I-a dat apoi datele de acces la cont fostului iubit, iar acesta a trimis cereri de prietenie mai multor persoane din lista de prieteni ai tatălui fetei și a distribuit imaginile...”

Studiu de caz
(din raportările la www.siguronline.md)

T., o fată de 17 ani, a făcut cunoștință pe o rețea de socializare cu un bărbat de 24 ani. După o corespondență de câțva timp, au decis să se întâlnească și offline, ulterior au început și o relație. Bărbatul deseori făcea fotografii în timpul raporturilor sexuale cu T. După o perioadă de timp fata a decis să întrerupă această relație, ceea ce nu i-a convenit partenerului, acesta începând să o șantajeze că va face publice imaginile compromițătoare, solicitând-i să continue relația.

Circumstanțele au fost descoperite după ce fata a fost internată în spital cu o formă gravă de depresie, unde abia mai târziu, în condiții de siguranță fizică și psihologică, fata a avut curajul să spună mamei despre abuzurile sexuale la care a fost supusă și șantajul care a urmat. Sănătatea fetei s-a agravat din momentul când a început șantajul în adresa ei din partea abuzatorului.

Studiu de caz
(din raportările la Linia Fierbinte 0 800 77777)

Copiii din Republica Moldova sunt expuși riscurilor de abuz și exploatare sexuală online?

Gradul de penetrare a Internetului în gospodăriile din Moldova a crescut vertiginos, iar rata de penetrare a Internetului mobil este în continuă creștere. Datele publicate de ANRCETI pe anul 2016 reflectă un număr de abonați la servicii de acces la Internet mai mare cu 39,4% față de numărul abonaților din aceeași perioadă a anului precedent. Aceste date confirmă cererea mare, dar și disponibilitatea acestor servicii. Copiii, mai ales cei mici, s-au născut în era digitală. Pentru ei TIC sunt ceva absolut firesc pentru că sunt în mâinile și buzunarele lor, acasă, în cafenele, la stații, în grădini publice etc.

Pe de o parte, dezvoltarea rapidă și preluarea tehnologiilor informaționale și de comunicare oferă copiilor și tinerilor oportunități imense pentru

dezvoltarea creativității, comunicare și învățare. Doar internetul nu are "cetățenie" și nici "hotare". Pe de altă parte, această dezvoltare are și o latură negativă, care se manifestă prin distribuirea conținuturilor ilegale, dăunătoare ce sunt îndeosebi periculoase anume pentru copii și adolescenți. Majoritatea riscurilor la care se expun copiii și adolescenții nu sunt neapărat specifice doar acestora – riscurile sunt identice și pentru adulți. Și nu sunt generate exclusiv de utilizarea anumitor tehnologii ale informației și comunicațiilor – atât copiii, cât și adulții se expun acelorași riscuri ca și în viața reală. Totuși, copiii și adolescenții sunt mult mai vulnerabili decât adulții în virtutea vârstei. În acest context, riscul expunerii la abuz și exploatare sexuală, dar și la alte forme de violență este evident.

Astfel, datele Fundației „Internet Watch Foundation” indică asupra creșterii conținuturilor cu abuz sexual față de copii comise cu severitate, numărul de imagini cu abuz din categoria celor mai grave crescând de 4 ori (imagini cu abuz prin penetrare sau acțiuni sexuale sadice). S-a constatat de asemenea că numărul imaginilor produse în „condiții de casă” a depășit numărul celor comerciale. Această tendință reflectă o creștere a cererii la imagini cu abuz sexual din categoria celor mai grave în contextul în care cca 60% din paginile web comerciale vând imagini cu viol a copiilor. Același Raport al Fundației arată că cca 29% din toate URL cunoscute ca și potențiale ce comercializează materiale ilegale conțin imagini cu abuz sexual asupra copiilor din categoria celor mai grave. În paralel, se înregistrează o tendință de descreștere a vârstei la care este abuzat copilul în scop de producere a conținuturilor ilegale, peste 53% din acestea vizează copii cu vârsta sub 10 ani. Creșterea numărului de pagini web care comercializează astfel de materiale este de cca 1.500 în ultimii 15 ani.

În anul 2016 s-a constatat o majorare a numărului de imagini și secvențe video ce conțin abuz sexual asupra copiilor. Majoritatea dintre ele provin din America de Nord și sunt distribuite pentru Europa. Totodată, se observă o creștere cu 112% a tehnicilor utilizate pentru a ascunde imaginile și secvențele video pe Internet.

Raportul EU Kids online din 25 de state europene indică asupra faptului că 15% dintre copiii cu vârstă cuprinsă între 11-16 ani au primit „mesaje sau imagini cu conținut sexual... discuții despre sex și imagini cu persoane dezbrăcate sau care fac sex” și 3% au declarat că au transmis sau publicat astfel de mesaje .

Cele mai recente și singurele date din Republica Moldova sunt reflectate în raportul de cercetare „Siguranța copiilor online”, ediția 2014, conform căruia 11% dintre copii au indicat că au primit „propuneri indecente” de la persoane cunoscute doar online. Această cifră a crescut cu 7% comparativ cu anul 2011.

În primele șase luni ale anului 2017, poliția din Republica Moldova a depistat mai mult de 10 cazuri în care sunt implicați minori cu vârsta cuprinsă între 7 și 11 ani, care au produs și au postat imagini sau filmulețe în care ei înșiși apar nud sau semi-nud. Aceste imagini și filmulețe circulau liber pe Internet, fiind vândute de agresori. Numărul de cazuri raportate la poliție în care copiii au fost solicitați de o persoană cunoscută online să producă și să expedieze acele persoane imagini sau secvențe video cu reprezentarea propriului corp în ipostaze sexuale este de asemenea în creștere.

La fel, în această perioadă, a crescut numărul adresărilor pe portalul www.siguronline.md din partea copiilor și părinților privind cazuri de abuz sexual online și anume cazuri în care copiii li se solicită să expedieze fotografii nud, li se propune o întâlnire în realitate ori sunt șantațați cu publicarea imaginilor lor cu conținut sexual dacă nu vor continua să expedieze fotografii sau secvențe video din aceeași categorie.

Legislația Republicii Moldova incriminează aceste forme de abuz? Este eficientă legislația privind protecția copilului împotriva abuzurilor sexuale online?

După ratificarea Convenției de la Lanzarote, legislația penală a fost modificată cu noi articole care incriminează mai multe forme de abuz sexual față de copii.

Astfel, acțiunea de „sex chatting” se regăsește în prevederile art. 206 Cod penal și este o formă de exploatare sexuală comercială a copilului, în cazul în care copilul a fost implicat în practicarea sex chatting-ului de către un adult. Dacă un copil primește de la un adult imagini cu caracter sexual, atunci acțiunile adultului reprezintă purtarea discuțiilor cu caracter obscen cu un copil și se vor pedepsi conform art. 175 Cod Penal. Cu toate acestea, art. 175 incriminează discuțiile purtate despre sex doar cu o persoană care nu a împlinit 16 ani, ceea ce presupune că în celelalte cazuri, aceste acțiuni nu vor fi criminalizate.

Acțiunea de „grooming” sau ademenirea minorului în scopuri sexuale (art. 1751, Cod penal) de asemenea se

pedepsește. Însă una din problemele identificate este că acest articol nu este aplicabil în practică, fiindcă deseori comunicarea online cu un minor în vederea stabilirii unei întâlniri cu acesta și a săvârșirii oricărei infracțiuni privind viața sexuală este absorbită de o infracțiune privind viața sexuală (viol, raport sexual cu un minor care nu a împlinit vârsta de 16 ani etc.).

Acțiunea de „revenge porn” cade sub incidența infracțiunii de pornografie infantilă. Astfel, orice persoană începând cu vârsta de 16 ani, care distribuie sau plasează pe o rețea un video cu conținut sexual a unui copil, poate fi trasă la răspundere în conformitate cu prevederile art. 2081 CP RM.

Sexting – legislația Republicii Moldova nu criminalizează expedierea de imagini cu conținut sexual între copiii până la 16 ani. Dacă o persoană adultă deține astfel de imagini și le redistribuie în spațiul online, acțiunile ei urmează a

fi calificate drept deținere și distribuire a pornografiei infantile, ceea ce constituie infracțiunea prevăzută de art. 2081 Cod penal. Însă în cazurile în care o imagine cu conținut pornografic este distribuită de către un copil care a împlinit vârsta de 16 ani, acesta poate fi tras la răspundere penală în conformitate cu art. 2081 CP RM.

În legislația Republicii Moldova acțiunea de solicitare a unor favoruri sexuale sau bani în schimbul nepublicării informațiilor sau imaginilor cu conținut sexual a persoanei – ceea ce ca și fenomen e numit „sextortion” sau „santaj sexual” – poate cădea sub incidența infracțiunii prevăzute la art. 189 CP RM, dacă există și solicitarea cu caracter material.

Care sunt recomandările spre realizare imediată?

- Elaborarea unei legi speciale cu privire la protecția specială a copiilor față de orice formă de abuz și care să stabilească clar instituțiile competente și obligațiile acestora în domeniile prevenirii, investigării și protecției copiilor față de orice formă care să delimiteze situațiile în care copiii distribuie fotografii cu conținut pornografic către alți copii de situațiile în care aceste fotografii sunt expediate către un adult.
- Hotărâri explicative care să definească clar constrângerea psihică. Aceasta (constrângerea psihică) determină calificarea acțiunilor în infracțiunea de viol sau raport sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani.

Statul depune careva eforturi pentru abilitarea părinților de a oferi suport și educație copiilor privind utilizarea în siguranță a internetului?

Deși nu există date la nivel național privind înțelegerea rolului părintelui în dezvoltarea unui Internet mai sigur pentru copii, atitudinile generale denotă un nivel foarte scăzut de cunoștințe privind riscurile la care pot fi expuși copiii online, respectiv privind măsurile de precauție pe care le pot întreprinde.

Unii părinți au o atitudine negativă față de Internet, preferând măsurile represive. Alții, deși pot cunoaște efectele dăunătoare, nu pot aplica măsuri de protecție (de exemplu, instrumente de control parental). Cealalți, din lipsă de cunoștințe, chiar ei au un comportament riscant online, iar prin acest comportament supun riscurilor propriii copii (de exemplu, publicarea imaginilor mai puțin discrete cu copiii lor, publicarea datelor personale despre copii etc.).

Statul în prezent nu depune eforturi pentru educarea digitală a părinților și informarea lor despre riscurile online, metodele și instrumentele de protecție și prevenirea pericolelor, precum și despre modalități de ghidare a copilului privind navigarea în siguranță, recunoașterea pericolelor și asigurarea cu măsuri de protecție.

Care sunt recomandările spre realizare imediată?

- Asigurarea accesului la informații privind navigarea copiilor în siguranță pe Internet într-un limbaj accesibil pentru părinți.
- Desfășurarea continuă a activităților de informare adaptate necesităților părinților în funcție de categoria de vârstă a copilului.
- Desfășurarea sistematică a campaniilor de sensibilizare și încurajare a părinților să adopte o atitudine responsabilă și pozitivă referitor la navigarea în siguranță a copiilor în Internet.
- Oferirea unor opțiuni de control parental prin care părintele ar putea asigura protecția online a copilului său și încurajarea sectorului privat să contribuie în acest sens.

Statul depune eforturi pentru abilitarea copiilor să navigheze în siguranță, să identifice riscurile și să aplice metode de protecție, să știe unde pot apela pentru ajutor etc?

Viteza de dezvoltare a tehnologiilor informaționale impune asigurarea continuă a educării copiilor privind riscurile, tendințele și privind comportamentul sigur în mediul online. Copiii trebuie să primească informații într-un limbaj accesibil vârstei despre modalitatea de utilizare a Internetului în condiții de siguranță și cu respectarea vieții lor private. Datele studiului „Siguranța copiilor online”, ediția 2014, arată că foarte mulți copii au comportamente riscante online, în mare parte din cauza necunoașterii cu ce consecințe se pot solda aceste comportamente.

În prezent, există un vid informațional în ceea ce privește siguranța online a copiilor și riscurile de utilizare neinformată și neprotejată a tehnologiilor informaționale. Programul școlar reflectă foarte îngust și segmentat subiectul utilizării în siguranță a TIC și doar pentru unele categorii de vârstă, iar subiectul riscurilor abuzului sau exploatării sexuale online lipsește cu desăvârșire. Totodată, cadrele didactice nu dispun de material de suport pentru realizarea acestui deziderat.

Subiectul utilizării inteligente a Internetului și navigării în siguranță lipsește din agenda centrelor de recreare pentru copii, iar resursele informaționale online create sau gestionate sub egida instituțiilor de stat în cadrul anumitelor programe sau proiecte destinate copiilor și tinerilor nu oferă informații și la tema respectivă.

Care sunt recomandările spre realizare imediată?

- Includerea subiectului privind riscurile utilizării tehnologiilor informaționale în programa curriculum, adaptată pentru categoriile de vârstă.
- Stimularea producerii conținutului creativ și educațional pentru copii, dar și a promovării experienței pozitive pentru copii în mediul online.
- Încurajarea comunicării și colaborării dintre sectorul privat, societatea civilă și sectorul public în vederea asigurării respectării drepturilor copilului în mediul online.
- Susținerea prin toate mijloacele posibile a abordării subiectului navigării în siguranță online în programele centrelor de recreare, educaționale destinate copiilor și tinerilor.
- Introducerea subiectului „Un Internet mai sigur” pe lista temelor pentru dezbateri, eseuri, cercetări în instituțiile de învățământ, astfel încurajându-se autoeducarea și cultivarea unui comportament pozitiv, responsabil și sigur online.
- Asigurarea accesului copiilor și tinerilor la informații despre asistență și protecție în cazuri de risc privind violența online, inclusiv cazuri de abuz sau exploatare sexuală online.
- Implementarea Planului național privind promovarea siguranței online, care este unul complex și reglementează activități atât în vederea promovării unui Internet mai sigur pentru copii, cât și de sensibilizare și informare despre riscurile mediului online.

Ce servicii oferă Centrul Internațional „La Strada”?

Pentru adolescenți internați

- Seminare informative #*SintInteligentOnline* în școli desfășurate de voluntari, tineri special instruiți.
- Informații și consiliere individuală pe www.siguronline.md, singurul centru digital de resurse din republică, ce prezintă informații la tema riscurilor online, sfaturi și recomandări privind navigarea în siguranță, ponturi cum să recunoști situații de risc și modalități de prevenire și protecție, îndrumări cum să ajuți un prieten într-o situație neplăcută.

Pentru părinți și îngrijitori

- Sesiuni informative #*SintPărinteInteligent* cu privire la riscurile online, navigarea copiilor în siguranță pe Internet și modalități prin care părintele poate să-și ajute copilul.
- Sfaturi și consiliere individuală pe www.siguronline.md
- Asistență specializată a avocatului și psihologului în cazuri de abuz și exploatare sexuală (online) față de copii.

Apelați Linia Fierbinte
0800 77777

sau raportați pe
www.siguronline.md